

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 296/2010-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Levice v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 7/2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. júna 2010 doručená sťažnosť J. Š., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení

s čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 7/2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľova matka P. Š. podala ako navrhovateľka (ďalej len „navrhovateľka“) 1. júla 2009 Okresnému súdu Trenčín návrh na podmienené prepustenie jej syna J. Š. z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý sa v čase podania návrhu nachádzal vo výkone trestu odňatia slobody..., pričom v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu nebolo o tomto návrhu ešte meritórne rozhodnuté.

Sťažovateľ v sťažnosti najmä uvádza:

„Vzhľadom na celkovú dĺžku konania a neefektívny postup všeobecného súdu v príkrom rozpore s ust. § 415 ods. 3 Tr. por., ktorého účelom je v predmetnom konaní zabezpečiť prostredníctvom (inštitútov) procesného práva (zákon) ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Sťažovateľ sa žiadnym spôsobom, ani svojím správaním nepričinil o spomalenie postupu súdu a vzniknuté prieťahy v konaní sú v plnom rozsahu zavinené výlučne len postupom okresných súdov. Prejednaná vec je skutkovo a právne veľmi jednoduchá, tvorí bežnú súčasť činnosti všeobecných súdov, avšak v tomto prípade súd zbytočnými významnými prieťahmi oddaľuje a znemožňuje sťažovateľovi odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom očakával v zákonnej 60 dňovej lehote rozhodnutie súdu, zjavne neefektívnym pomalým a nesprávnym procesným postupom súdu pri napĺňaní účelu trestného konania.“

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní o jeho sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 7/2010 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v spojení s čl. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ sa tiež domáha, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal

v namietanom konaní konať bez zbytočných priet'ahov, a zároveň si uplatňuje úhradu trov konania a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €.

Súčasťou sťažnosti je aj žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu na konanie pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi

označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd považoval v prvom rade za potrebné zdôrazniť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní pred všeobecným súdom, vyžaduje, aby sťažovatelia preukázali, že ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podali sťažnosť proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v rámci sústavy všeobecných súdov.

Podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k prietahom v príprave prejednanja veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k prietahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu.

Podľa § 55 ods. 4 Trestného poriadku ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní po jej obdržaní a informuje o tom sťažovateľa, hľadá sa na takúto sťažnosť pre nečinnosť ako na vzatú späť, ak tento sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť trvá. O tom ho treba poučiť.

Podľa § 55 ods. 5 Trestného poriadku o sťažnosti pre nečinnosť musí rozhodnúť senát nadriadeného súdu do piatich pracovných dní od prevzatia veci, pričom ju alebo zamietne, ak zo strany súdu nedošlo k prietahom, alebo určí primeranú lehotu na uskutočnenie úkonu, ak je sťažnosť opodstatnená.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku treba považovať za účinný právny prostriedok ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Účinnosť takého právneho prostriedku

ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a pozri novelu citovaného zákona].

V súvislosti s uvedeným ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Zo sťažnosti, ako aj z vyžiadaného spisu možno vyvodit', že sťažovateľ nepodal sťažnosť pre nečinnosť okresného súdu v namietanom konaní podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, t. j. nevyužil účinný právny prostriedok ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo zakladá dôvod na odmietnutie jeho sťažnosti z dôvodu neprípustnosti (§ 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Bez ohľadu na túto skutočnosť ústavný súd považoval za potrebné preskúmať postup okresného súdu v namietanom konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 7/2010 na základe súdneho spisu, ktorý si na ten účel vyžiadal z okresného súdu.

Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 2 Pp 7/2010 ústavný súd zistil takéto skutočnosti:

Navrhovateľka podala Okresnému súdu Trenčín návrh na podmiennečné prepustenie sťažovateľa z výkonu trestu odňatia slobody 1. júla 2009.

Okresný súd Trenčín nariadil vo veci verejné zasadnutie na 6. október 2009, na ktorom návrh na podmiennečné prepustenie uznesením sp. zn. 1 Pp 76/2009 zamietol. Na základe sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu sp. zn. 1 Pp 76/2009 zo 6. októbra

2009 bol spis zaslaný na rozhodnutie Krajskému súdu v Trenčíne, ktorý 8. decembra 2009 citované uznesenie zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Trenčín na nové konanie.

Okresný súd Trenčín postúpil spis vedený pod sp. zn. 1 Pp 76/2009 okresnému súdu 27. februára 2010 na základe skutočnosti, že sťažovateľ bol 8. decembra 2009 premiestnený do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ž. (ďalej len „ústav“), čím došlo k zmene miestnej príslušnosti konajúceho súdu. Na okresnom súde je vec sťažovateľa vedená pod sp. zn. 2 Pp 7/2010.

Dňa 11. marca 2010 okresný súd požiadal ústav o podanie hodnotenia sťažovateľa a zároveň si vyžiadal jeho rodný list. Riaditeľ ústavu podaním z 29. marca 2010 okresnému súdu oznámil, že vyžiadané hodnotenie sťažovateľa nemožno vykonať z dôvodu, že sťažovateľ sa nachádza v Ústave na výkon väzby Ž. pre účely účasti na súdnom pojednávaní. Z uvedeného dôvodu bolo hodnotenie sťažovateľa doručené okresnému súdu až 14. apríla 2010.

Okresný súd nariadil vo veci verejné zasadnutie na 15. apríl 2010, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu neospravedlnenej neúčasti navrhovateľky.

Dňa 7. mája 2010 doručila navrhovateľka žiadosť o prerokovanie veci v jej neprítomnosti. Okresný súd nariadil v poradí druhé verejné zasadnutie na 15. jún 2010, na ktorom sťažovateľ požiadal o odňatie veci okresnému súdu a jej prikázanie Okresnému súdu Trenčín, pričom následne bolo verejné zasadnutie opätovne odročené z dôvodu neúčasti navrhovateľky. Dňa 16. júna 2010 okresný súd nariadil v poradí tretie pojednávanie na 30. júl 2010.

K dôvodom odročenia nariadených pojednávaní sa vyjadril aj predseda okresného súdu v prípise č. Spr 850/20 z 29. júna 2010 (ďalej len „prípis predsedu“), v ktorom s poukazom na vyjadrenie zákonnej sudkyne okrem iného uviedol:

„... napriek tomu, že navrhovateľka – matka odsúdeného P. Š. listom zo dňa 05. 05. 2010, ktorý súd obdržal 07. 05. 2010 (čl. 21) žiadala súd o prejednanie veci v jej neprítomnosti, avšak podľa názoru súdu táto jej žiadosť nespĺňa zákonom požadované náležitosti (tak ako to predpokladá § 293 ods. 7 Trestného poriadku s poukazom na § 294 odsek 1 Trestného poriadku) a to že nepožiadala výslovne, aby sa verejné zasadnutie konalo v jej neprítomnosti. Z toho dôvodu súd verejné zasadnutie, ktoré bolo vytýčené na 15. 06.

2010 odročil. V predvolaní na verejné zasadnutie, ktoré je vytyčené na deň 30. 07. 2010 navrhovateľku – matku odsúdeného súdu poučil o tom, ako má ďalej správne postupovať v prípade, že sa nechce, či nemôže zúčastniť predmetného verejného zasadnutia resp. že chce, aby súd o jej žiadosti konal v jej neprítomnosti. Vzhľadom k tomu, že doposiaľ neboli splnené všetky formálne náležitosti v zmysle Trestného poriadku, súd v danej veci nemohol ku dnešnému dňu meritórne rozhodnúť. Z horeuvedeného je zrejmé, že Okresný súd Levice nezapríčinil prieťahy v konaní.“

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu (t. j. nie aj postupom Okresného súdu Trenčín, pozn.) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Pp 7/2010. Z uvedeného dôvodu bolo na posúdenie opodstatnenosti sťažnosti relevantné len obdobie začínajúce dňom, keď sa vec dostala do dispozície okresného súdu, t. j. obdobie po 27. februári 2010.

Sťažovateľ zakladá svoje tvrdenie o porušení svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v danej veci predovšetkým na skutočnosti, že v jeho veci nebola dodržaná lehota ustanovená v § 415 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého o návrhu na podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody rozhodne súd najneskôr do 60 dní od jeho doručenia.

Vo vzťahu k uvedenej argumentácii sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoju doterajšiu judikatúru, v rámci ktorej zdôrazňuje, že pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj pojem „v primeranej lehote“ obsiahnutý v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie jednotlivých úkonov súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posudzovaní otázky, či došlo, alebo nedošlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nehodnotí ako porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto

prípadoch sú rozhodujúce konkrétne okolnosti danej veci. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa ani v týchto prípadoch totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými prieťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prieťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (porovnaj napr. I. ÚS 63/00). Ak je totiž na jednej strane všeobecný súd viazaný zákonom ustanovenými lehotami na vykonanie určitého procesného úkonu, na druhej strane ich dodržanie nemôže mať za následok porušenie základných zásad civilného, resp. trestného procesu, ktoré sú nevyhnutným predpokladom realizácie širšieho základného práva – práva na spravodlivý proces, ktoré majú účastníci konania zaručené v ustanoveniach siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy a v príslušných medzinárodných zmluvách o ľudských právach, ktoré majú prednosť pred zákonom (čl. 154c ods. 1 ústavy). V tomto zmysle nemožno základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na spravodlivý proces stavať proti sebe ani ich od seba oddeľovať. Porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (pozri napr. I. ÚS 86/02).

Navyše, podľa právneho názoru ústavného súdu uvedeného napr. vo veci sp. zn. I. ÚS 35/01, ani ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd na základe svojich zistení zo súdneho spisu konštatoval, že postup okresného súdu vo veci sťažovateľa síce nie je optimálny, ale na druhej strane doterajšia dĺžka namietaného konania aj vzhľadom na skutočnosť, že k jeho predĺženiu došlo aj v dôsledku správania navrhovateľky (nedostavením sa na verejné zasadnutie bez ospravedlnenia), nezakladá dostatočné dôvody na to, aby ústavný mohol po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v predmetnej veci došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu neprípustnosti, ako aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a jeho ďalšími návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2010